

наук: 12.00.07 /Академія державної податкової служби України. –Ірпінь, 2002. –18 с.

7. Проблемы эффективности работы управленческих органов /Под ред. Ю.А. Тихомирова. -М.: Наука, 1973. -440 с.

8. Наказ ГПУ "Про Регламент Генеральної прокуратури України" від 30.09.2005 р., № 53.

9. Котелевская И.В. Правовая регламентация взаимодействия властей в парламентской деятельности // Вестник Межпарламентской Ассамблеи. –1994. -№ 2. -С.26-28.

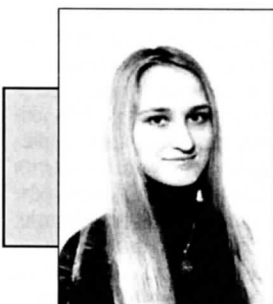
Надійшла до редколегії 06.07.2006

КУЛИНИЧ С.А. ПОНЯТИЕ, ЗНАЧЕНИЕ И ВИДЫ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ ПРОЦЕДУР В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ПРОКУРАТУРЫ

Исследованы теоретико-правовые основы управленческих процедур в деятельности органов прокуратуры и выполнена их классификация; выяснены значения и характеристика отдельных видов управленческих процедур.

KULINICH S.A. CONCEPT, VALUE AND KINDS OF ADMINISTRATIVE PROCEDURES IN ACTIVITY FOR PUBLIC PROSECUTOR'S ORGANS

Theoretic-legal bases of administrative procedures in activity for Public Prosecutor's organs are investigated and their classification is executed; values and the characteristic of separate kinds of administrative procedures are found out.

А.С. ЛУКАШ

Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого

УДК 343.91:343.62

ПИТАННЯ ЛАТЕНТНОСТІ ЗГВАЛТУВАННЯ¹

Представлені питання, пов'язані з сутністю, особливістю та причинами латентності згвалтування. Проведено аналіз літератури, власні кримінологічні дослідження за методами експертних оцінок та опитування осіб. Це допомогло встановити, що видами латентності згвалтування є суміжна, штучна та процесуальна. Обсяг вказаного явища складає від 90 %. Це проявляється, зокрема, у зниженні рівня зареєстрованих згвалтувань.

Згвалтування є найтяжчим серед злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. За даними офіційної статистики, динаміка вказаного злочину має тенденцію до зниження, що, на нашу думку, не можна сприймати як позитивне явище за умови пропаганди легких статевих стосунків і культури насильства, змін у суспільстві тощо. У зв'язку з цим власне дослідження авторки латентності згвалтування є актуальним.

Метою цієї статті є висвітлення питань сутності, обсягів та причин латентності згвалтування в Україні. Новизна полягає у новому сприйнятті низки детермінант цього явища, а також власному визначенні його обсягу за новітніми даними шляхом проведення кримінологічного дослідження.

Таким чином, перед безпосереднім розглядом латентності згвалтування важливим є надання низки теоретичних положень. Так, у науковій літературі існує поняття процесуальної, криміналістичної латентності, що викликає гостру критику серед кримінологів. Також немає ед-

ності щодо обсягу цього поняття. На думку І.М. Даньшина, до латентних неможна відносити (як це роблять криміналісти) злочини, що відносяться до нерозкритих, та суспільно небезпечні діяння, які не потягли юридичних наслідків з різного роду неправомірних обставин. Бо й у першому, й у другому випадках мова йде про конкретні зареєстровані злочини, та аж ніяк про злочинність як соціальне явище в цілому. Латентна злочинність, як суто кримінологічне поняття, являє собою сукупність фактично вчинених, проте невиявлених злочинів, відомості про які не знаходять своє відображення у кримінально-правовій статистиці [1, с.108-109].

В.Ф. Оболенцев, присвятивши кандидатську дисертацію латентній злочинності, надав таке її визначення: "це сукупність фактично вчинених, однак не виявлених або таких, що внаслідок інших певних обставин не стали відомі правоохоронним і судовим органам, злочинів, відомості про які у зв'язку з цим не знаходять відображення в офіційній кримінально-правовій статистичній звітності" [2, с.26]. Вважаємо це визначення найбільш прийнятним.

Згвалтування, як найтяжчий серед злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, має особ-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: докт. юрид. наук Голіна В.В. (НЮОАУ).

ливості латентності. Вони проявляються у багатьох явищах, зокрема, в її обсязі. В літературі немає єдності думок щодо цього питання. Це стосується як результатів дослідження різних науковців, так і стану злочинності в окремій країні. Наприклад, у США обсяг латентності усієї насильницької злочинності, яка включає вбивство, зґвалтування, пограбування та напади із застосуванням фізичного насильства, сягає майже 60 % [3, с.12]. Натомість в Україні, скажімо, вбивство, є одним з низьколатентних злочинів. Аналіз літератури свідчить, що діапазон розбіжностей обсягу латентності зґвалтування сягає від 40 % до 98,3 %. Так, нижча межа, за підрахунками Дж. Рабкіна, складає 40-50 % [4, с.223]. Трохи більший обсяг латентності приводиться у роботі Ю.М. Антоняна, В.М. Кудрявцева, В.С. Емінова. Він складає 61,5 % (1:2,6). За їх словами, частіше повідомляють про вчинення таких злочинів особи, які були не лише зґвалтовані, а й яким були нанесені тілесні ушкодження та (або) вилучено майно [5, с.175]. Р.М. Акутаєв же у своїй дисертації вказує на 70 % латентності зґвалтування (1:3) [6, с.92]; В.Ф. Облоєнцев вважає, що обсяг латентності зґвалтування складає 83,3 % (1:6) [2, с.34]. А О.О. Конєв – 85 % [7, с.34], так само вважає і Дайтоні Рассел (Каліфорнія, США) [8, с.117]. За даними З. Старович, співвідношення фактично вчинених та зареєстрованих злочинів коливається від 95 % (1:20) до 99 % (1:100) [5, с.224]. Для того, щоб приєднатись до однієї з наведених позицій, нами проводилося дослідження латентності зґвалтування. Зокрема, було використано соціологічні, статистичні та деякі інші методи. Перші широко застосовуються у кримінології, в тому числі при вивченні латентної злочинності. З них вжито соціологічні опитування шляхом анкетування, метод експертних оцінок тощо. При здійсненні останнього були опитані працівники правоохоронних органів та лікарі.

Працівникам правоохоронних органів (слідчим міліції та прокуратури) було поставлене питання на предмет того, скільки відсотків зґвалтувань, за їхнім баченням, не враховується кримінальною статистикою. Усі вони назвали майже однакову відповідь – близько 99 %. За їхніми словами, “якщо одна жертва зі 100 заявить...”. Також для встановлення іншої сторони цього питання, було проведено опитування лікарів, серед яких були гінекологи та венерологи. Причому останні працювали як у державних закладах (наприклад, шкір-венерологічних диспансерах та поліклініках), так і у платних, приватних лікарняних закладах. Такий вибір експертів пояснюється прагненням охопити не один прошарок суспільства, з якого особи можуть звертатися за допомогою до лікарів. Їм було поставлено ряд питань, серед яких: “Чи зверталися до Вас особи, які були жертвами зґвалтування; та чи заявляли вони при цьому до правоохоронних органів?”; “Скільки з них виявилися зараженими на венеричні хвороби?”; “Який стан здоров'я, на Вашу думку, мають гвалтівники (латентні або не латентні). Чи мають вони венеричні хвороби?” Як виявилось, на останнє питання могли відповісти лише працівники державних лікарняних закладів, значючу структуру населення та відповідний контингент.

Вказане дослідження надало низку досить цікавих результатів. По-перше, нажаль, далеко не всі особи, які стали жертвами зґвалтування, йдуть до відповідних лікарняних установ для виявлення наявності чи відсутності інфекції. Такі звернення є одиничними. Частіше на прийом як до венеролога, так і до гінеколога йдуть неповнолітні чи молоді особи (жертви зґвалтування) під впливом батьків (приходять до лікаря з мамами). Це свідчить про високий рівень довіри в таких сім'ях, що є не у кожній родині.

Останнє, вважаємо, є одним із чинників, який обумовлює латентність цього злочину. Вказане також дає змогу нам припустити, що зґвалтування є таким, що тісно пов'язано, у ряді випадків, з іншим суспільно небезпечним діянням, передбаченим ст.133 КК України. Хоча за нього відповідальність і не настає, якщо зараження відбулося під час зґвалтування [9, с.387-388]. Дослідження архівних кримінальних справ свідчить, що не є одиничними випадки наявності у гвалтівника хвороби, яка передається статевим шляхом. Опитані лікарі припустили, що такі особи частіше не стежать за власним здоров'ям. А факт того, чи відбулося зараження потерпілої у таких випадках, у документах кримінальної справи не міститься.

Також досить важко встановити точну кількість вчинених зґвалтувань, бо не виключається можливість наклепів. Це проявляється в тому, що при зверненні до державних закладів охорони здоров'я з венеричними хворобами, перелік яких сьогодні, на відміну від попередніх часів, сильно розширився, пацієнтка заповнює відповідну форму – попередження, та на звороті має вказати джерело отримання інфекції. Для неповідомлення останнього та для самовиправдання, за словами лікарів, пацієнтки пишуть, що заразилися внаслідок вчинення зґвалтування проти них незнайомими особами. Натомість до послуг анонімних кабінетів звертається за допомогою набагато більше жінок, серед яких, припускаємо, можуть бути і латентні жертви зґвалтування. Така сама ситуація спостерігається і серед гінекологів, проте вони, на відміну від попередніх лікарів, не зобов'язані встановлювати факти попереднього життя тих, хто до них звернувся.

Як уявляється, ще одним джерелом отримання інформації про латентні злочини є опитування дівчат в школі. Вони можуть повідомити дані не лише про особливості прихованих зґвалтувань, вчинених щодо неповнолітніх, але і решти категорій потенційних та фактичних жертв. З цією метою нами було проведено анонімне анкетування 155 дівчат, які навчаються у 9-11-х класах середніх освітніх шкіл. Аналіз відповідей на поставлені питання дозволив зробити висновок про рівень латентності як серед їхнього середовища, так і серед інших осіб. Анкета складалася з 14-ти питань, умовно поділених на дві категорії. Перша стосувалася можливих насильницьких дій сексуального характеру (замах на зґвалтування чи вчинення самого цього злочину) щодо респонденток, а друга – стосовно їхніх знайомих. До того ж опитування проводилося не лише шляхом анкетування, але і шляхом не стандартизованого інтерв'ю. При ньому ми, розповідаючи про правила заповнювання анкети та про поняття зґвалтування, просили написати на чистому звороті анкети випадки зґвалтування, які їм відомі, ідеї тощо. Наводилася можливість про це розповісти усно. За узагальненими даними, близько 20 % дівчат пережили стосовно себе сексуальне насильство, яке у 99 % - у формі замаху. Однак у жодній з анкет не було даних про звернення до правоохоронних органів. При особистій бесіді після проведеного опитування низка респондентів повідомили, що тими, хто чинили посягання, були вітчимами та друзі сім'ї; в одному випадку - однокласник. За даними анкет, серед нападнець дівчата назвали у більшості незнайомих та малознайомих осіб, на другому місці – хлопці та друзі. Проте не всі анкети містять детальної інформації про той чи інший випадок, що стався. Причина полягає у делікатності цієї інформації, через що вона не знаходила відображення в анкеті. Так, дівчата, які розповідали про вітчимів та друзів родини, багато разів питали про те, хто дізнається про результати

тати опитувань. Після переконувань у тому, що анкетування є абсолютно анонімним та не має за мету жодної, крім наукової, погодилися розповісти про те, що не написали в анкеті. При відповіді на питання щодо обставин вчинення замаху на вчинення зґвалтування, близько 50 % зазначили, що вказане вчинено раніше незнайомим чоловіком на вулиці. Близько 17 % - в квартирі знайомою людиною. Решта 33 % замахів вчинено на побаченні та при спільному розпиванні спиртних напоїв. 90% потенційних потерпілих перебували, за їхніми словами, у нормальному стані. Решта (10 %) – у стані алкогольного сп'яніння.

Другу частину питальника, як вже було вказано, склали дані про факти сексуального насильства, які стали відомі респондентам. 48 % опитаних знали про такі випадки, що в сумі склали 118. За віком такі особи були ровесниками та старшими за тих, з якими проводилося дослідження (43 % та 41 % відповідно). Молодшими виявилися лише 16 %. На питання "зі сторони кого походило сексуальне насильство або погроза його вчинення стосовно Ваших знайомих?" дівчата відповіли наступним чином: зі сторони незнайомого – 58,6 %; малознайомого – 16,2 %; хлопця – 14,1 %; друга – 8,1 %; родича – 3,0 %. На питання "при яких обставинах вчинені вказані дії щодо Ваших знайомих?" були надані наступні відповіді: при випадковій зустрічі на вулиці (згідно з узагальненими даними кримінальних справ, можливо, при нападі на вулиці незнайомою людиною – А.Л.) – 60,6 %; при спільному розпиванні спиртних напоїв – 20,2 %; в квартирі з добре знайомою людиною – 12,8 %; на побаченні – 6,4 %. Про стан знайомих опитуваних під час вчинення зґвалтування чи замаху на нього, вони повідомили, що 71,7 % перебували у нормальному стані, 27,2 % - у стані алкогольного та 1,1 % - у стані наркотичного сп'яніння. Вказані дані загалом можуть характеризувати особливості механізму вчинення зґвалтування або особистість фактичної чи потенційної латентної жертви. Дані ж, які стосуються безпосередньо латентності, впливають з відповіді на питання "чи зверталися Ваші знайомі до правоохоронних органів внаслідок такого насильства?". Більше 77 % дали негативну відповідь. Крім того, в анкеті після того, як, за бажанням, декілька з респонденток виклали більш детальну фабулу, дописували у відповідях: "А Ви б звернулися?". Безумовно, питання лишається риторичним у випадках зґвалтування власним братом, хлопцем чи вітчимою. Тут на перший план виходять моральні стереотипи та сталі родинні та особистісні норми. Іноді злочин, що розглядається, роками є незареєстрованим через побоювання вітчима чи брата. Прикладом є наступна фабула архівної кримінальної справи. Громадянин В. у власній квартирі, наказавши малолітній дочці лягти та не чинити опору, вчинив її зґвалтування. Остання не чинила опору та не повідомила мамі чи іншим людям, бо воля батька в родині, за її словами, не обговорювалася. Злочин став відомий правоохоронним органам лише згодом [10]. Другий схожий випадок ілюструє ситуацію, коли зґвалтування не було відомо правоохоронним органам тривалий час через залякування жертви. Громадянин Д. протягом семи років з певною періодичністю вчиняв насильницькі статеві акти з власною малолітньою прийомною дочкою. При цьому погрожував їй вбити. Потерпіла повідомила мамі про це лише після семи років систематичного вчинення проти неї вказаного злочину [11]. Як уявляється, цей злочин, як і багато інших, міг би залишитись латентним.

При викладенні результатів дослідження, доцільним буде питання про перевірку вірності наданих відповідей. З цієї метою проведено порівняння отриманих результатів

за опитуванням дівчат та вивчення архівних кримінальних справ за одними і тими ж позиціями. Адрже узагальнення вказаних документів дає можливість виявити типові випадки вчинення зґвалтувань чи замахів на них. Так, якщо за вищенаведеними даними, латентна фактична чи потенційна жертва була родичкою з посягаючим чи латентним гвалтівником у 6,4 % випадків, то за даними узагальнення архівних кримінальних справ – у 5,1 %; якщо за результатами опитування латентна фактична чи потенційна жертви раніше були незнайомими та малознайомими з латентним злочинцем у 61,3 %, то у досліджених кримінальних справах ця кількість складає – 52,8 %. На нашу думку, результати є досить подібними. Безумовно, у випадку анкетування йдеться про неповнолітніх осіб віком до 16 років включно, а за вивчення зазначених документів – про всі вікові категорії. Це може бути підставою для критики такого порівняння. Проте ці дані не порівнюються буквально, а лише зроблена спроба перевірити правдивість більшої відповіді школярюк. До того ж, на нашу думку, кримінологічна структура латентних та не латентних зґвалтувань є досить схожою. За винятком відносно заможних соціальних прошарків, які взагалі не повідомляють про вчинене для збереження власного статусу.

Також застосування статистичного методу в кримінології при аналізі обсягу латентності зґвалтування дає змогу припустити, що він збільшується через зниження кількості зареєстрованих зґвалтувань. Це явище, як вже підкреслювалося, не можна сприймати як позитивне за умови пропаганди легких статевих стосунків та культу насильства й змінами у суспільстві².

Таким чином, вважаємо, що можна приєднатися до тієї позиції, що зґвалтування є високо латентним злочином, обсяг латентності якого перебільшує 90 %.

Особливості латентності зґвалтування виражаються також в причинах цього явища. Останні, групуючись, створюють види латентності. Так, за словами В.Ф. Оболенцева, вони є наступними: 1) природна латентність, коли сукупність фактично вчинених злочинів не відома: ні правоохоронним органам, ні посадовим особам, ні громадянам; 2) суміжна латентність: злочини відомі як окремим громадянам, так і посадовим особам, але ні ті, ні інші не повідомляють про це у відповідні органи, і мотиви такого неповідомлення можуть бути різними; 3) штучна латентність, тобто злочинні діяння, факт вчинення яких став відомий потерпілим чи стороннім, але вони через неясність ситуації або неправильну правову оцінку не повід-

² Як уявляється, це явище можна пояснити рядом факторів, головним з яких є зміни у суспільстві. В.І. Шакун у своїй роботі "Суспільство і злочинність" відмічав, що реформи державного, суспільного та економічного устрою потягнули зміни способу життя людей та суспільства в цілому, породжують нові соціальні явища, які не тільки негативно впливають на життя людей, але й стають базою для вчинення злочинів, сприяють зменшенню вартості соціальних цінностей, визнання пріоритетів тощо [12, с.3]. До них відноситься вплив ЗМІ (пропаганда культу насильства з телеекранів, романтизація злочинного способу життя тощо). За американськими дослідженнями, має місце пропаганда легких статевих стосунків з раніше абсолютно незнайомими людьми, порівнюючи їх з буденними речами, зводячи їх до одного рівня сприйняття, що пояснюється свободою дій. Подібне явище на початку ХХ ст. отримало назву "стакан вилитої води [13, с.138-139, 142]". Прикладом є наведений Д.В. Рівманом та В.С. Устиновим так званий вибірково-некритичний тип потерпілої (особи – А.Л.) з негативною поведінкою при вчиненні зґвалтування.

омляють про злочин в органи кримінальної юстиції; 4) процесуальна латентність – це злочини, про які органу, що веде боротьбу зі злочинністю, стало відомо, але його представник з різних причин не реєструє виявлений злочин [2, с.72-73].

Як уявляється, латентності згвалтування притаманні другий (2), третій (3) та четвертий (4) види.

Щодо другого (суміжна латентність), то причинами її виникнення є, перш за все, небажання жертв звертатися до правоохоронних органів з заявою про факт вчиненого злочину через впевненість у тому, що “оприлюднення факту погіршить їх соціальний статус”. За словами В.Є. Христенко, їх кількість є приблизно 48 % [13, с.138-139].

Представляється досить цікавим третій вид латентності згвалтування (штучна латентність). Його розгляд викликає багато питань, які стосуються невірної правової оцінки вчиненого зі сторони жертви. Серед причин є наступні.

По-перше, в рамках деяких культурних парадигм у певні часи згвалтування не вважалося суспільно небезпечною дією.

По-друге, сьогодні, у зв'язку зі зняттям багатьох моральних обмежень зі статевих відносин, зазначене діяння багатьма особами, проти яких воно було вчинене, не сприймається як злочин. Це стосується лише тих, яким виповнилося 18 років (тобто кваліфікувалося б за ч.1 ст.152 КК України). Адже лише від них залежить, чи подавати їм заяву до міліції про факт вчиненого згвалтування проти них (згідно з ч.2 ст.27 КПК України), бо вказані дії вчиняються часто без свідків з суб'єктивним сприйняттям того, що сталося обома сторонами [14, с.137]. До того ж, згідно з новими поглядами сексологів, у сучасній сексуальній культурі допускається застосування насильства у певних межах. Так яким же чином розділити осіб, проти яких було вчинено згвалтування, та які з певних причин не заявляють про злочин; та осіб, які сприймають за норму вчинені проти них насильницькі дії. Думається, що вирішити це питання остаточно не представляється можливим через недопустимість втручання в особисте життя людини, а також через ряд інших причин. Тут має йтися про виховання моралі, відносин між людьми, а також вивчення не самих жертв чи потенційних потерпілих, а суспільних відносин та культурних особливостей конкретного суспільства та суспільного прошарку. Адже індивідуальні особливості сексуальної поведінки людини є відзеркаленням більш масштабних соціальних процесів [15, с.103]. Питання відмежування осіб, яким нанесена шкода насильницьким статевим контактом, містить в собі проблему, вирішення якої дозволить зменшити кількість латентних згвалтувань. Так, згідно з ч.2 ст.27 КПК, порушення кримінальної справи за ч.1 ст.152 КК України здійснюється лише за скаргою потерпілої особи [16, с.32]. Об'єктом вказаного злочину є статева свобода потерпілої, тобто заснована на існуючій системі суспільних відносин можливість людини розпоряджатися собою в сфері статевих відносин з іншими особами [17, с.9]. Якщо згвалтування вчинено проти тієї особи, яка не досягла 18 років, то йдеться про статево недоторканість, тобто забезпечена законом заборона вступати до статевого зв'язку з іншими особами без її волі та поза її згодою, коли порушується суб'єктивне право людини на нормальний фізичний та духовний розвиток неповнолітньої особи [4, с.9-10]. Гранничний вік охорони статевої недоторканості пов'язується з настанням повноліття. В літературі можна зустріти дискусії про те, чи не є ця вікова межа заниженою. У різних країнах вона визначається по-різному. Так, у США та Ні-

мечині – сягає 21 року, у Франції – 23, в Канаді – 18 років [18, с.59]. Цілком можна припустити, що підвищення вікової межі статевої недоторканості дозволить вивести чисельну кількість випадків насильницьких статевих контактів з розряду латентних через те, що вони не відносятимуться до категорії справ особливого провадження та кваліфікуватимуться не за ч.1, а за ч.3 ст.152 КК України. Проте вказане питання не відноситься до предмету дослідження авторки, тому вказується мимохідь.

Стосовно четвертого виду латентності згвалтування (процесуальна латентність), то на неї здійснює вплив діяльність правоохоронних органів. Зокрема, закриття справ за різними підставами, небажання їх розслідування через волокитність та майже відсутність доказів. До того ж це обумовлюється великим завантаженням працівників вказаних органів. Середнє завантаження на слідчого – 80 кримінальних справ на рік, що, за експертними оцінками, перевищує у 3-3,5 разів можливість провадження кримінальних справ [2, с.60-61].

Таким чином, як представляється, латентність згвалтування має свою специфіку. Перш за все, вона виражається в її обсязі. Вважаємо, що він не може бути виражений у конкретній цифрі, у відсотках. Це є оціночним поняттям та має оцінюватися як “більше-менше”. Обсяг латентності згвалтування одночасно є проявом як ставлення людей в суспільстві до цього злочину, так і рівня роботи правоохоронних органів щодо виявлення, попередження, розслідування та реєстрації цих злочинів. Внаслідок аналізу літератури та проведення деяких досліджень, зроблено висновок, що згвалтування є високолатентним злочином, обсяг латентності якого є більшим за 90 %. Проте ця теза потребує уточнення. Такий великий відсоток прихованості вказаного суспільно небезпечного діяння пояснюється, як вже було вказано, зокрема, ставленням до нього. Зі сторони жертв приховування здійснюється загалом шляхом замовчування. Проте якщо згвалтування вчинено в сукупності з іншим, менш латентним злочином, проти цієї ж жертви, то рівень прихованості у такому випадку є набагато нижчим. Наприклад, вчинення вбивства жертви згвалтування з метою його приховання, або пограбування в сукупності зі злочином, передбаченим ст.152 КК України.

Найчастіше видами латентності згвалтування є суміжна, штучна та процесуальна латентність. Причинами її виникнення у кожному з видів є проблеми в окремих сферах суспільного життя від суб'єктивної оцінки насильницьких статевих відносин як гвалтівником, так і жертвою до нюансів роботи правоохоронних органів. Вказане також пов'язується з іншими причинами більш глобального характеру, серед яких як стан моралі у суспільстві та наявна система цінностей, так і питання фінансування та реформування правоохоронної системи.

Враховання цих причин та вплив на них дозволить, по-перше, зменшити кількість латентних згвалтувань, по-друге, розробляти та впроваджувати нові заходи їх попередження з урахуванням специфіки цих суспільно небезпечних діянь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данышин И.Н. Проблемы латентной преступности // Сборник кратких тезисов, докл. и науч. сообщений науч.-практ. конф. по итогам науч.-исслед. работ, выполненных профессорско-преподавательским составом УЮА в 1992; 04-05.03.1993. –Х.: УЮА, 1993. –С.108-110.
2. Оболенцев В.Ф. Актуальные проблемы латентной зло-

чинності: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 /Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. -Х., 2001. -185 с.

3. The real problems in American justice /A system in crisis from cops to courts to prisons // Criminal justice. Twentieth Edition. 1196/97. -P.11-13

4. Аномальное сексуальное поведение /Под ред. А.А. Ткаченко, Г.Е. Введенского. -СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2003. -657 с.

5. Антонян Ю.М., Голубев В.П., Кудряков Ю.Н. Изнасилования: причины и предупреждение: Пособие. -М.: ВНИИ МВД СССР, 1990. -192 с.

6. Акутаев Р.М. Проблемы латентной преступности. (По материалам Дагестанской АССР): Дис... канд. юрид. наук: 18.00.08 /Дагестанский гос. ун-т ордена дружбы народов им. В.И. Ленина. -Махачкала, 1984. -215 с.

7. Конев А.А. Основные криминологические характеристики латентной преступности: Учебное пособие. -Омск: Омская высш. шк. МВД СССР, 1980. -47 с.

8. Ривман Д.В., Устинов В.С. Виктимология. -СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2000. -332 с.

9. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар /За заг. ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. -Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. -1152 с.

10. Архівна кримінальна справа місцевого суду Чер-

вонозаводського району м. Харкова. № 1-210/5.

11. Архівна кримінальна справа місцевого суду Червонозаводського району м. Харкова. № 1-717/2.

12. Шакун В.І. Суспільство і злочинність. -К.: Атіка, 2003. -784 с.

13. Христенко В.Е. Психология жертвы: Учебное пособие. -Х.: Консум, -2001. -256 с.

14. Христенко В.Е. Психология поведения жертвы. -Ростов н/Д.: «Феникс», 2004. -416 с.

15. Джейнус С., Джейнус С. Секс в двадцатом веке // Сексология. Хрестоматия /Под науч. ред. Д.Н. Исаевой. -СПб.: Питер, 2001. -512 с.

16. Кримінально-процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями на 15.09.01р.). -Х.: Гриф, 2001. -320 с.

17. Елемисов Г.Б. Изнасилование как тяжкое преступление против чести и достоинства женщины. -Караганда: Карагандинская высш. шк. МВД СССР, 1976. -149 с.

18. Конева М. Усилить уголовную ответственность за ненасильственные действия гомосексуального характера // Российская юстиция. -2003. -№ 3. -С.59.

Надійшла до редколегії 06.07.2006

ЛУКАШ А.С. ВОПРОС ЛАТЕНТНОСТИ ИЗНАСИЛОВАНИЯ

Представлены вопросы, связанные с сущностью, особенностью и причинами латентности изнасилования. Проведен анализ литературы, собственные криминологические исследования по методам экспертных оценок и опроса лиц. Это помогло установить, что видами латентности изнасилования есть сопредельная, искусственная и процессуальная. Объем указанного явления составляет от 90 %. Это проявляется, в частности, в снижении уровня зарегистрированных изнасилований.

LUKASH A.S. QUESTION LATENCY OF RAPE

The questions connected to essence, feature and the reasons latency rapes are submitted. The analysis of the literature, own criminological researches on methods of expert estimations and interrogation of persons is carried out. It has helped to establish, that kinds latency rapes are adjacent, artificial and remedial. The volume of the specified phenomenon makes from 90 %. It is shown, in particular, in decrease of a level of the registered rapes.

О.А. МАРТЫНЕНКО

канд. юрид. наук

Харьковский национальный университет внутренних дел

УДК 343.91-057.36(477)

СОЦИАЛЬНЫЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В ОРГАНАХ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ

Рассмотрены основные факторы социального порядка, детерминирующие правонарушения среди личного состава органов внутренних дел.

Масштабные процессы трансформации, происходящие в Украине последние тринадцать лет, непосредственно отразились и на социальной структуре общества. В силу процесса перераспределения экономического влия-

ния изменяется характер и содержание отношений между группами и социальными институтами, появляются новые формы социального расслоения.

За относительно короткое время стратификация пост-